

sano; a tisti, ki so drugo leto pristopili, končajo kmetijski poduk tretje leto s tvarino za prvi tečaj predpisano i. t. d. Tako menjevalno dovrševanje kmetijskega poduka vsako leto z nekoliko učenci, bilo bi celi stvari v prospeh in korist; a učiteljem in učencem bi s takim postopanjem izvan onih dveh ur kmetijskega poduka na teden v poletnem času ne nastalo nobenega novega — težavnega — posla; mali trud pa se more brez vsake posebne težave lahko prenašati.

Tako postopanje velja pa edino le za enorazredne ljudske šole.

Na dvo- in večrazrednicah takega menjevanja gledé dovršitve kmetijskega poduka treba ni, ker se oba tečaja ob enem lahko podučujeta.

(Točke druge, tretje in četrte, konferenca ni sprejela, kar kaže, da se med učitelji glede vpeljave kmetijskega poduka še vse premalo praktičnih nazorov in pa pravega mišljenja nahaja, ali pa, — da se malega delca in truda — bojé.) (Morda so tudi drugi vzroki. Ur.)

5. Konferenca naj sklene, nemudoma na to delati, da se na deželni sadje- in vinorejni šoli na Slapu ustanovi za učitelje Postojnskega okraja (morda tudi za druge) dvoletni — vsakokrat 4tedenski kmetijski poduk med velikimi počitnicami, kjer si bomo mogli najpotrebnejša glavna vodila splošnega kmetijstva dejansko pridobiti in v prospeh napredka vsega okraja v posledici tudi dejansko vporabljevati. V to svrhu je sedaj o zasedanji deželnega zbora najugodnejši moment. Res, to bi stalo precej stroškov, ali v povzdigo kmetijstva ne smelo bi se od nobene strani preveč štediti, to nam pričajo države, kjer je gmotno blagostanje doma.

Po ti poti naj dobi vsaka šolska občina Postojnskega šolskega okraja lastnega in samostalnega učitelja kmetijstva, kateri bode jej mogel neprecenljivo koristiti.

(Ta točka je bila sprejeta enoglasno in navdušeno z dostavkom, da naj bi se ta poduk na stroške deželne, oziroma državne blagajnice osnoval.)

V Premu, dné 7. julija 1880.

Matija Rant.

Dopisi in novice.

Vdovsko učiteljsko društvo je zborovalo, kakor naznanjeno, 23. m. m. Pri sv. maši, katero so brali društveni predsednik, dr. Anton Jarec, so mestni in unanji učitelji izvrstno peli B. kompozicijo: »Večni oče v visokosti.« — Ob 9. uri se prične občni zbor, pri tem zborovanju je bilo navzočnih nad 20 društvenikov. — Predsednik omeni društvene delavnosti v preteklem letu, tajnik in blagajnik razklada posamezne oprav. številke računa od 31. avgusta 1879 do konca avgusta 1880. Oprav. št. 11. V hranilnico se je vložilo letos 200 gl., ker so kurzi zaveznicam visoki in se iz hranilnice vsaki čas lahko denar dobi. Oprav. št. 12. Učitelju društveniku se je posodilo 100 gl. proti 6%, a ne na njegovo plačo, marveč na vert in hišo, katero je zastavil, sicer imenovan učitelj ne troši, marveč štedi.

Društvenikov je sedaj 64. V tem številu sta tudi 2 upokojena učitelja, ki za l. 1880 nista vplačala, a izstopa nista naznanila, tedaj sta še v številu, njih 3 so pa letnino na dolgu, a želé še ostati udje temu društvu. Zbor se izreče da se ti trije **še ne** izbrisejo, ako v kratkem plačajo, kakor so obljubili. Proračuna tajnik ni predlagal rekoč, da se trošek ne bode veliko predrugačil, ako smert ne bode neusmiljeno kosila. Iz računa je očitno, da letnina in vstopnina društvenikov iznaša 323 gl. ter nikakor ne zadostuje za pokritev izplačil vdovam in sirotam, ki znaša 1004 gl. za m. l. in se jemlje iz obrest od obligacij, kar pa še ostane, se naklada, in za toliko raste društveno premoženje. — Društvo vzame to na znanje in se zahvaljuje predsedniku in tajniku.

Oglasi se učitelj N. Stanonik iz Šmartna pri Kranji, ter zeli, da bi bilo vdovsko društvo tudi podporno društvu učiteljem društvenikom, kakor je n. pr. podporno društvo duhovnikom. Močnik pravi, da je zoper ta nasvet najprej v formalnem obziru, kajti §. 26, st. 25 nov. pravil pravi: »Predlog za prena-rejanje pravil more le v sklepanje priti, ako se je vsaj 14 dni pred občnim zborom predlagal zboru in če ga je podpisalo naj manj 10 udov«, društveno delovanje na posojevanje raztegniti, bi bilo toliko, kolikor pravila prena-rejati, ako se pa zbor za obravnavo izreče, pa misli M. da naj bi vsak društvenik tudi poroka sestavil in svoto, kolikoršna se sme sploh posojevati, se mora na tanko določiti. Predsednik pa pravi, da bi zaradi tega ne bilo treba pravil prena-rejati; odbor more, ako je dovolj poročstva, denarja na posodi dati tako, da društvo ne pride na škodo. — Oglasi se odbornik Kuhar, ter pravi, misel ta je hvalevredna, ali lahko bi vendar pri posojevanju društvo na škodo prišlo, sicer nad dobro voljo posojevalca ne dvomi, le vprašanje je, ali bode mogel pri besedi ostati. Odbor ne more prevzeti odgovornosti, ako ne da posojevalec kake sigurnosti in čakati do občnega zbora bi bilo prosilec malo pomagano. Društvenik Vranič iz Šent-Ruperta pri Laškem, ki je društvu posojilo z obresti točno vernil, zahvaljuje se navzočnim za izkazano mu pomoč, ter naznanja, da hoče prihodnje leto predlagati povišanje pokojnine učiteljskim vdovam in sirotam, oziraje se na dotične paragrafe.

II.

Prošnja upokojenega učitelja Mateja Kračmana za pokojnino. Tajnik pred vsem povdarja, da se prosilec sklicuje na §. 12. in 18. dr. pravil dné 29. maja l. 1870, a ta pravila so prena-rejena in po vladi poterjena dné 9. decembra l. 1876. (*To je bilo, Bog zna, kolikrat uže razglašeno.*) §. 11. dr. pr. l. 1876 pa pravi razločno: »Onemeglim društvenikom sme odbor od slučaja do slučaja (darf der Ausschuss von Fall zu Fall) na leto podpornine privoliti toliko, kolikor se more premoženja v to izdati, vendar ta podpornina nikdar ne pre-sega osem deset goldinarjev«. To ne gre, pravi, da bi upokojenim učiteljem še vdovsko društvo pokojnine dajalo, ker sicer bi bili boljše od aktivnih učiteljev. Nasproti temu se je povdarjalo, da so bila g. Kračmanu službena leta nekoliko ukračena, tedaj nima vse pokojnine, prosilec je bil dlé časa bolan, je veliko potrošil za zdravilo in drugo, kar govori K. na hvalo. Po predlogu odbornika Borstnika se dovoli enoglasno K. za ta slučaj 50 gl.

III.

Navzoči učitelj g. Juraj Režek iz Kranja se oglasi za sprejem v društvo. Prosilec se sprejme pod navadnimi pogoji od tistega dneva ko prinese zdravniško spričalo in rojstveni list.

IV.

Volitve: Predsedništvo in odbor ostaneta namreč dr. Anton Jarec, predsednik; Andri Praprotnik, podpredsednik; M. Močnik, tajnik in blagajnik. V odboru so še: Borstnik Janez, Čenčič Jernej, Govekar France, Kuhar Blaž, Praprotnik F., Tomsič Janez. Izvoljeni pregledovalci društveniki: Fr. Papler, Marko Kovšca in Martin Zarnik takoj račune pregledajo in odobré. S primer-nim nagovorom predsednika se seja konča ob 10. uri.

 Iz pričujočega poročila društveniki lahko izprevidijo, da ni potrata časa, ako pridejo k občenemu zboru, kajti prepozno je potem klicati: jaz nisem za to, kar so tam sklepali, jaz bi tega nikdar ne bil privolil i. dr. »Die Augen auf oder den Geldbeutel« pravi Nemec.

Takoj za vdskim pride na versto »Slovensko učiteljsko društvo«. Društveniki in gosti so začeli prihajati, med njim tudi na novo pristopivša uda državni in deželni poslanec dr. Vošnjak in notar dr. J. Zupanec, ki radodarno podpirata vsako domoljubno podvzetje in prizadevanje. (*§. 4. društvenih pravil govori o tem, da „društvu more pristopiti vsak neoporečen državljan“, in §. 5. pravi: društveniki se delé v prave, podpore in častne.*) Navzoča je bila tudi učiteljica v Litiji, prva iz med učiteljic na Kranjskem, pri zboro-vanji slov. učit. društva. Dobro došla! Društveni predsednik, nadučitelj gosp. France Govekar iz Iga, nagovori društvo naslednje:

Slavni zbor!

Velečastiti gospodje, ki ste od blizo in daleč prišli v današnji naš zbor, sprejmite pred vsm priserčen pozdrav moj in vsega odbora našega »Slov. učiteljskega društva!« Zakličem pa tudi Vam, častiti gospod doktor, ki ste s svojo navzočnostjo počastili današnji naš zbor, ter ob vsaki priliki pokazali, da Vam bije serce za narodno šolstvo, da čutite in spoznate, da je naš učiteljski stan važen in težaven, ter da je naša narodna ljudska šola semenišče prave narodne prosvete, — v imenu »Slov. učiteljskega društva« najpriserčnejše »dobro nam došli!«

Leto in dan, gospodje tovariši, je preteklo, kar smo zborovali na tem mestu, in če se ozremo nazaj na minuli čas, nahajamo tudi v kroniki našega društva marsikaj zanimivega.

Ker pa bosta gosp. tajnik o delovanji odborovem in gosp. blagajnik o denarstvenih zadevah našega društva na drobno poročala, dovoljujem si mimo gredé le omeniti, da je odbor tudi v preteklem letu imel svoje redne mesečne seje, da se je bil s prošnjo obrnil do sl. dež. zbora gledé posojila učiteljem in kakor je on spoznal, da delovanje »Slov. učiteljskega društva« ne more biti drugačno, nego literarno, se je on tudi tega načela zvesto držal. Gosp. društveniki so se tega lahko prepričali. Društvo naše se prizadeva biti v vsm zercalo narodnega šolstva in narodne zavesti, ter pravo narodno ognjišče, okoli katerega naj bi se sploh vsa domoljubno-čuteča učiteljska serca zbirala, ter tukaj na korist šolstva in prospeh mile nam materinščine delati blagovolili.

Sedaj nam velja pokazati, da smo dozoreli za dobo, v kateri se značaji in duhovitost skušajo in tehtajo. Kdor ima ušesa, lahko sliši šumenje sedan-jega časa in njega nakane (namere). Zanimanje sedanjega časa za ljudsko šolo, bi imelo nas posebno siliti na združevanje in skupno delovanje. Vsaki stan za-se je značaj, kakor posamezni človek, ter zahteva, da se tudi nič manj ne spoštuje. Stan pa, gospoda moja, kateri si po svojem postopanju in delovanju ne ve in ne zna pridobiti občnega spoštovanja, pomilovanja ni vreden. Osoda njegova je kritika njegova.

»V združbi je moč« izrekel je pred 11. leti ustanovitelj našega društva, g. A. Pr., — katerega naj nam Bog še mnogo let ohrani, — a jaz temu še pristavim, da v tem je potem tudi naša zmagà. Da pa do tega dospemo, je neobhodno potrebno, da vedno dostojno napredujemo, zato je pa treba poguma, delavnosti in vstrajnosti, ter vednega primernegega izobraževanja v svojem stanu. Le tak učitelj potem zamore reči, da živi za šolo, kakoršno sedanje razmere v življenji tirjajo. Le tak učitelj pa je tudi vedno stanovit in značajan, ter ga ne oplašči in ne potlači precej vsaka kriva misel, ter mirno in pogumno hodi svojo pot, spolnujoč vestno in na tanko vse svoje učiteljske dolžnosti, v terdni nadi, da enkrat prisije solnce tudi pred naš prag.

Kakor takim tedaj, katere je vodila vzvišena misel v naš zbor, da bi tukaj marljivo in neutrujeno delovali pri važnem poslu »lastnega daljnega izobraževanja«, in tako koristili ljudski šoli in z njo našemu milemu narodu, zakličem v soglasju celega odbora: »Dobro nam došli, mili bratje naši!«

Dozdeva se mi vendar, da današnjega našega zborovanja primerniše pričeti ne morem, kakor da Vas, dragi tovariši, spominjam še onega imenitnega in slavnega dneva preteklega meseca, 50letnice našega presvitlega cesarja Franca Josipa, kjer so vsi narodi širje naše domovine, združeni pod krilom krepkega avstrijskega orla, tako sijajno pokazali spoštovanje, ljubezen in vdanost do presvitlega našega cesarja. Prej, kakor pričnemo zborovati, izrečem tedaj še z dolžnim spoštovanjem ime tistega, pod čigar žezlom cvete omika in odgoja in kateremu tudi mi slov. narodni učitelji ob vsaki priliki kažemo svoja zvesta serca. Prosim tedaj, zakličite z menoj v duhu pravega rodoljubja iz svojih zvestih učiteljskih serc, našemu presvitlemu cesarju Francu Jožefu I. trikrat »Slava!« (Zgodi se.) Sedaj prestopimo k 2. točki dnevnega reda, t. j. na poročilo o delovanji odborov.

Blagajnik g. Ivan Tomšič, učitelj na vadnici tukaj, poroča o stanji društva. Dohodkov je vseh skupaj z ostankom p. l. v gotovini 147 gl. 60 kr., a troškov 126 gl. 65 kr., ostane tedaj v blagajnici še 20 gl. 95 kr. Letnino jih je vplačalo 37 udov po 1 gl. a na dolgu jih je, ako vse vštujemo, ki pravijo da so udje, a letnine niso plačali, še kakih 40, tedaj bi znašalo število udov 77.

Tajnik Močnik poroča o društvenem delovanji. Odbor se je zbiral vsaki mesec k sejam. Obravnavale so se stvari, ki spadajo k uredništvu »Učit. Tov.«, določilo se je, kaj imajo dobiti udje od društva. — Razen podučnega berila, ki se je že l. 1879 razposlalo udom, dobivajo udje za l. 1880 še Ciperletovih pogovorov III. del in Lavterjevo knjigo, »Nekaj o načertu za prirodoslovje«. Ako še kak društvenik ni dobil knjige, se je pač to zgodilo, ker nam še ni poslal letnine za l. 1880. Prošnjo za izposojilno plačevanje učiteljskih plač je društvo po dr. Vošnjaku izročilo deželnemu zboru. Dez. zbor te prošnje ni zavgel, marveč jo je izročil po predlogu dr. Schreiba, poročevalca v tej stvari, deželnemu odboru, da naj prihodnje leto o tem poroča. Vest iz Dunaja, da je dr. Vošnjakova resolucija zastran učiteljskih plač za dezelah, kjer prebivajo Slovenci v večini, sprejeta v državnem zboru, veselo je iznenadila odbor slovenskega učiteljskega društva, kajti od nekaj je slov. učit. društvo terdilo, da je pravo izobraževanje naroda le mogoče na podlagi maternega jezika; učitelji se morajo poglavitno izobraževati v tem, česar najbolj potrebujejo pri poučevanju prostega naroda. Sicer smo to poudarjali posebno leta 1872. in to ponavljali vsako leto, v tem smislu tudi delovali, kolikor nam je bilo moči, posebno pa nam je sedaj poudarjati tega, ker so nam okoljščine nekako bolj ugodne, in se marsikaj, se ve da le počasi, na bolje obrača. Treba nam je

biti vztrajnim in delavnim, v srečnih dnevih ne prevzeti se in po nepotrebnim zdražbe delati, v žalostnih okoljstvih pa ne poguma zgubiti, in tako bode s Božjo pomočjo pravična stvar, za katero se poganjamo, napredovala. To je bilo in naj bode naprej tudi naše geslo.

Društveni predsednik si je na dalje mnogo trudil, da je sestavil zbirko vseh znanih lesov po naših gozdih. To zbirko vidite tukaj razstavljeno; udje pa, ki so svojo letnino vplačali, pa še niso dobili društvenih knjig, jih pri tej priliki lahko dobodo, da jih ne bode treba razpošiljati. — Prestopi se potem na dnevni red.

I.

Kako bi se učiteljska preustrojila, da bi ugajala potrebam ljudske šole na Kranjskem, in sploh na Slovenskem. (Dalje prih.)

Odloka c. k. ministerstva za uk in bogočastje dné 20. avgusta 1880, št. 12.050, govori o tem, da se preveč učencev oglašja za srednje šole, a premalo za obertnijske šole, iz tega nastane nčen proletariat, ker vsi ne morejo služeb dobiti, pri poljedelstvu, pri obrtu in pri prometu pa sim in tam manjka delavnih rok.

Pred vsem moramo poudarjati, da na Kranjskem nimamo obertnijskih šol, izuzemši one, ki je sklenjena s tukajšno realko za rokodelčice ob večerih in nedeljah, baje je tudi v Rudolfovem nekaka obertna šola. — V risarsko šolo na tukajšni realki, hodijo ob nedeljah nekateri marljivi rokodelčici po uro daleč.

Izurjenih in izprašanih mladenčev za učene stanove po Kranjskem ni na ostajanje, marveč jih tu in tam primankuje, vzlasti v bogoslovji. Pervi razredi nižjih šol so navadno prenapolnjeni, a v osmem jih ni mnogo, ne več, morda še manj, kakor pred l. 1848. Lahko se reče, veliko jih tekmuje, a malo pride do svojega cilja.

Vzroki so mnogoteri, recimo: 1. Zanikernost in premala pridnost. 2. Revščina starišev. 3. Nekaj tudi ostre šole in pomankanje duševnih darov.

Šolska dolžnost je sedaj splošna, marsikateri otrok kaže prva leta svojega šolanja nekaj glave; v šolo ga dajo, revni stariši pričakujejo tu in tam pomoči, sedaj se pa prikaže, da deček ni posebno duševno obdarovan, pričakovane pomoči ni, deček šolo na klin obesi; stariši si pa mislijo, toliko se je deček uže naučil, a sedaj bode pa rokotvoril, jednako temu, ki se ni ničesar učil. —

Nekaj je pa tudi takih, ki morajo zaradi zanikernosti iz šol ostati, iz teh in njim enakih se nabira tisti na pol učeni svet, ki misli, da je za to na svetu, da drugi zanj skerbé. Nedoslednje pa je, po jedni strani vse brez razločka v šolo siliti in to po 6—8 let, potem pa tožiti, da so srednje šole prenapolnjene, da ni kam z učenim proletariatom, da primankuje delavnih rok. Na Kranjskem imamo srednjo šolo tam, kjer so tla najmanj ugodna za njo, in meščansko šolo jedino v deželi v kraji, kjer oberti ni, marveč so stanovalci poljedelci in vinoorejci, ni se tedaj čuditi, da v takih šolah ni učencev. Ako se na Kranjskem obertnijska šola osnuje tam, kjer so ji tla ugodna, potem smemo pričakovati, da bode imela učencev, in da bode deželi koristila; mnogo je takih ljudi, ki sicer za učenost nimajo posebnih darov, a za mehanična dela kažejo posebno spretnost in izurjenost, in resnično je, da si taki ljudje s svojo pridnostjo več pridobé, kakor pa izšolani s svojo učenostjo.

V mestne šole je prišlo letos toliko domačih a nekoliko tudi unanjih, v Ljubljani stanujočih, da ima 3. razred na I. mestni šoli tudi letos vsopreden oddelek (paralelko); tu poučuje g. Jožef Travnar; neprilčno je za otroke v

okolici Ljubljanski, vzlasti v Šiški stanujoče; mestne (deške) šole se jih branijo, nekaj ni prostora, nekaj pa pravijo merodajni krogi: Šiskarji naj si sami šolo napravijo; z okoliškimi otroci se tudi nobena šola posebno ne hvali.

C. k. vadnica pri m. učiteljsku sprejema tudi le gotovo število učencev; v I. razredu jih je letos 44, v II. 50, v III. 43 in v IV. 44 dečkov, tedaj skupaj 181; na ženski vadnici jih je v I. razredu 28, v II. 27, v III. 27, a v IV. 37, skupaj 119 učenk.

C. k. m. učiteljske. V I. letniku jih je 47, v II. 26, v III. 26, v IV. 20, skupaj tedaj 121.

C. k. ž. učiteljske letos nima I. letnika, v II. I. jih je 27, v III. I. 24 v IV. I. 24, skupaj tedaj 75.

V Ljubljansko gimnazijo se je letos oglasilo v vsem skupaj 646 dijakov, in sicer v prvo šolo 132, od katerih v slov. oddelek 75, v nemški pa 57.

V Kranjsko gimnazijo se je letos oglasilo v I. razred 54 učencev, v IV. jih je iz prejšnjih let 16.

Iz Dunaja. »Gespannte Hosen, gespannte Aufmerksamkeit«. Prav lepo je govoriti o humanizmu, o ljudomilosti in prijaznem obnašanju pri odgoji mladine, vse kaj drugega poučevati v razredu, kjer je od 60—100 živih in razposajenih dečkov. — Malopridneži se morajo kaznovati, da boljših ne pokvarijo; dobri učenci bodo učitelja ljubili, a hudobni naj se ga boje. V vsakem razredu je nekaj porednežev, ti navadno druge in učenika terorizirajo; ako tem serce upada, mir je potem. Ako je nova šola res slabša od starejše in mladina bolj spridena, je gotovo tudi to vzrok, da se mladina po zasluženju ne strahuje. — Pa še nekaj. Povsod se višji potegnejo za njim podložne, le pri učiteljih je to rado drugače, za vsaki stan se shaja z navadnimi paragrafi kaz. reda, le pri učiteljih mora še poseben paragraf ukazovati, kako smé, kako ne smé učitelj kaznovati in da se učitelj spridenega dečka, ki več palic doma dobi, kakor je dni v letu, še s perstom ne sme dotakniti. — Mi živimo v 19. stoletji; ali stariši tudi? — Prav *ad oculos* se je teorija *in praxis* pri tem pokazala pri razgovoru med liberalnim a skušenim šolskim vodjem g. Bobies in deželnim nadzornikom g. Adam, tako, tako, da smo to pravdo brali po dunajskih listih, tu smešno, tu resno obelodaneno.

Deželna učiteljska skupščina (3.) za Štajersko se je veršila v Gradcu dne 13. in 14. septembra.

Skupščina se je slovesno otvorila dne 13. septembra ob 8½ uri; predsedoval je c. k. deželni šolski nadzornik za ljudske šole g. J. Rožek, navzoči so bili tudi gg. deželni predsednik baron Myrbach, deželni nadzornik za srednje šole Zindler in ravnatelj realke Ilwof. Istega dne se podajo 3 udje konference k c. k. deželnemu namestniku, da tam izrazijo vdanost do presvitlega cesarja. C. k. namestnik objavi to Njegovemu Veličanstvu, in iz cesarske pisarnice je prišlo 14. septembra pisanje, da so cesar to udanost na znanje vzeli. (Konec.)

Deželna učiteljska skupščina (3.) za Dolenje Avstrijsko je bila na Dunaji od 9.—11. p. m. Predsedoval je c. k. deželni šolski nadzornik Adam. Na dnevnem redu so bila naslednja vprašanja: 1. Ali se more v dveh poslednjih šolskih letih doseči napredek in smoter po duhu in smislu državne šolske postave v ponavljavnih in nadaljevalnih šolah, ki jih zakon dopušča mesto vsakdanjih šol? 2. Kako nalogo ima učitelj, vzgojitelj? 3. Ali je zeleti, da se uvedó nadaljevalne gospodarske šole in kako se imajo vrediti. (Konec.)

Solnograški deželni zbor je za nadaljnjih 10 let dovolil, da smejo učitelji ob enem biti tudi cerkovniki.

Na c. kr. realni gimnaziji v Serajevu je bilo minulo šolsko leto 79 učencev. Iz Hervatske jih je bilo 6, iz Ogerskega 3, iz Češkega 1, drugi pa iz Bosnije in Hercegovine; 56 jih je bilo iz Serajeva samega. Po veri je bilo 28 učencev rimsko-katoliških, 18 gerško-katoliških, 12 mohamedanskih, 18 izraelitskih in 3 protestanti. Napredek je bil pri 19 učencih nepovoljen. Izmed prostih predmetov je 77 učencev obiskovalo telovadbo, vseh 79 pa petje. Učni jezik je bil deželni jezik, nemški jezik se je kot obligaten predmet po 3 ure na teden podučeval. Šolnine je bilo treba po 4 gl. na tečaj plačati. Učne knjige so dobili vsi učenci brezplačno.

Okrajna učiteljska skupščina v Černomlji je, kakor popred v Radovljici, sklenila, upeljati Razinger-Zumrov Abecednik v ljudske šole, kakor hitro bode odobren. Stvar pa je tako-le: Ministerstvo je Abecednik odobrilo, samo da se mora pisava prenarediti. Založnik g. Bamberg je brž dal rezati drugačna pisma s takimi oblikami, kakor se nahajajo v predpisih od zaloge šolskih knjig izdanih. Tisek je **uže gotov**, in knjiga se spreminjeno pisavo se je oddala v drugo ministerstvo. Čez kakih **osem** dni je gotovo dovoljenje tu. Bukve pa se uže danes dobé pri založniku.

V orgljarški šoli Cecilijinega društva se začenja šolsko leto v torek 5. oktobra. Učenci se oglašajo najprej pri v. č. g. dr. Jarcu, predsedniku Cecilijnega društva, in pri glasbenem vodji g. A. Foersterji.

Vdovsko učiteljsko društvo ima odborovo sejo prihodnji četrtek 7. t. m. Na dnevnem redu je nujna prošnja društvenika X iz Šm. za posojilo; prošnik obeta poroštvo. — Istega dne se konstituira tudi »Slovensko učiteljsko društvo« in »Narodna šola«. — Uljudno tedaj vabimo odbornike k sejami, da se z adosti dolžnosti, ktero smo pri volitvi prevzeli. Za odbor: M. Močnik, dos. tajnik.

Č. o. Hrizogon Majar je poslal »Narodni šoli« v Ljubljani 27 knjig od družbe sv. Mohora, da se razdelé prilično marljivi mladini. Za velecenjeni dar zahvaljuje se č. o. Hrizogonu in častni družbi sv. Mohora z odličnim spoštovanjem odbor »Narodne šole«. (Felix Stegnar, predsednik.)

Pri železnici St. Gotthardski dela sedaj 17.000 delavcev, kacijh 5000 v predoru. To je ropotanje, nabijanje in trkljanje. Kraj v prerovu, kjer se svet udara, še sedaj ni zaceljen; ako se kaj posebnega ne iznajde, bode treba še kakih mesec dni vertati, da se na 3 četert ure ognejo usadom. Deset ur od Göschena je vse enako delavnini.

Najvišji prelazi pri železnicah. — Železnica v Apeninah ima najvišji prehod 617 m., pri Černem lesu je 850 m., pri Semeringu 890 m., čez Kavkazus 975 m., prerov St. Gotthardski je 1154 m. visok, železnica čez Brenner se vzdiguje 1367 m. visoko, železnica čez Mont Cenis je 1338 m., severna Pacific, železnica 1652, osrednja Pacific, železnica do 1510, zedinjena Pacific, železnica do 2513, in železnica čez Andes je 4760 metrov nad morjem.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kranj. Na Irazredni ljudski šoli v Selcah pri Železnikih, učit. služba, l. p. 450 gl. in stanovanje. Prošnje do 14. oktobra t. l.

V šolskem okraji Černomelj. Na 3razredni ljudski šoli v Semiču, III. učit. služba, l. p. 400 gl. Prošnje do 1. oktobra t. l. Služba se oddaja tudi učiteljici ali pomožnemu učitelju.

Društvenikov je sedaj 64. V tem številu sta tudi 2 upokojena učitelja, ki za l. 1880 nista vplačala, a izstopa nista naznanila, tedaj sta še v številu, njih 3 so pa letnino na dolgu, a želé še ostati udje temu društvu. Zbor se izreče da se ti trije **še ne** izbrisejo, ako v kratkem plačajo, kakor so obljubili. Proračuna tajnik ni predlagal rekoč, da se trošek ne bode veliko predrugačil, ako smert ne bode neusmiljeno kosila. Iz računa je očitvidno, da letnina in vstopnina društvenikov iznaša 323 gl. ter nikakor ne zadostuje za pokritev izplačil vdovam in sirotam, ki znaša 1004 gl. za m. l. in se jemlje iz obrest od obligacij, kar pa še ostane, se naklada, in za toliko raste društveno premoženje. — Društvo vzame to na znanje in se zahvaljuje predsedniku in tajniku.

Oglasi se učitelj N. Stanonik iz Šmartna pri Kranji, ter zeli, da bi bilo vdovsko društvo tudi podporno društvu učiteljem društvenikom, kakor je n. pr. podporno društvo duhovnikom. Močnik pravi, da je zoper ta nasvet najprej v formalnem obziru, kajti §. 26, st. 25 nov. pravil pravi: »Predlog za prena-rejanje pravil more le v sklepanje priti, ako se je vsaj 14 dni pred občnim zborom predlagal zboru in če ga je podpisalo naj manj 10 udov«, društveno delovanje na posojevanje raztegniti, bi bilo toliko, kolikor pravila prena-rejati, ako se pa zbor za obravnavo izreče, pa misli M. da naj bi vsak društvenik tudi poroka sestavil in svoto, kolikoršna se sme sploh posojevati, se mora na tanko določiti. Predsednik pa pravi, da bi zaradi tega ne bilo treba pravil prena-rejati; odbor more, ako je dovolj poročstva, denarja na posodi dati tako, da društvo ne pride na škodo. — Oglasi se odbornik Kuhar, ter pravi, misel ta je hvalevredna, ali lahko bi vendar pri posojevanju društvo na škodo prišlo, sicer nad dobro voljo posojevalca ne dvomi, le vprašanje je, ali bode mogel pri besedi ostati. Odbor ne more prevzeti odgovornosti, ako ne da posojevalec kake sigurnosti in čakati do občnega zbora bi bilo prosilec malo pomagano. Društvenik Vranič iz Šent-Ruperta pri Laškem, ki je društvu posojilo z obresti točno vernil, zahvaljuje se navzočnim za izkazano mu pomoč, ter naznanja, da hoče prihodnje leto predlagati povišanje pokojnine učiteljskim vdovam in sirotam, ōziraje se na dotične paragrafe.

II.

Prošnja upokojenega učitelja Mateja Kračmana za pokojnino. Tajnik pred vsem povdarja, da se prosilec sklicuje na §. 12. in 18. dr. pravil dné 29. maja l. 1870, a ta pravila so prena-rejena in po vladi poterjena dné 9. decembra l. 1876. (*To je bilo, Bog zna, kolikrat uže razglašeno.*) §. 11. dr. pr. l. 1876 pa pravi razločno: »Onemeglim društvenikom sme odbor od slučaja do slučaja (darf der Ausschuss von Fall zu Fall) na leto podpornine privoliti toliko, kolikor se more premoženja v to izdati, vendar ta podpornina nikdar ne pre-sega osem deset goldinarjev«. To ne gre, pravi, da bi upokojenim učiteljem še vdovsko društvo pokojnine dajalo, ker sicer bi bili boljše od aktivnih učiteljev. Nasproti temu se je povdarjalo, da so bila g. Kračmanu službena leta ne-koliko ukračena, tedaj nima vse pokojnine, prosilec je bil dlè časa bolan, je veliko potrošil za zdravilo in drugo, kar govori K. na hvalo. Po predlogu odbornika Borstnika se dovoli enoglasno K. za ta slučaj 50 gl.

III.

Navzoči učitelj g. Juraj Režek iz Kranja se oglasi za sprejem v društvo. Prosilec se sprejme pod navadnimi pogoji od tistega dneva ko prinese zdravniško spričalo in rojstveni list.